

СТАНОВИЩЕ

от

доц. д-р Ева Станиславова Касева

относно дисертационен труд за присъждане на образователната и научна
степен

ДОКТОР

Област на висше образование: Социални, стопански и правни науки (3)

Професионално направление: Право (3.6)

Докторска програма: „Международно частно право”

Автор на дисертационния труд:

РАДОСТИНА ГЕОРГИЕВА НИКОДИМОВА,

докторант в Катедра „Гражданскоправни науки”

в Юридически факултет

на Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”

Тема на дисертационния труд:

**ЕВРОПЕЙСКА ЗАПОВЕД ЗА ЗАПОР НА БАНКОВИ
СМЕТКИ ПО ГРАЖДАНСКИ И ТЪРГОВСКИ**

Научен ръководител:

ДОЦ.Д-Р ДИМИТЪР МИЛЧЕВ ДЕКОВ

Със Заповед на Ректора на ПУ "Паисий Хилендарски" № РД-21-2366 от 18.12.2024 г. съм определена за член на научно жури във връзка със защитата на Радостина Георгиева Никодимова, докторант по професионално направление Право (3.6), научна специалност „Международно частно право“ за присъждане на образователната и научна степен „доктор“, като на първото заседание на Научното жури, проведено на 10.01.2025 г., ми е възложено да изготвя становище по дисертационния труд.

Радостина Георгиева Никодимова е зачислена за докторант по „Международно частно право“ към Катедра Гражданскоправни науки при ПУ "Паисий Хилендарски", със Заповед на Ректора на ПУ "Паисий Хилендарски" № РД-33-1008 от 22.02.2019 г. Докторантката е отчислена, с право на защита със заповед на Ректора на ПУ "Паисий Хилендарски" № РД-21-601, считано от 01.03.2024 г.

В изпълнение на заповедта на Ректора на ПУ "Паисий Хилендарски" и решението на Научното жури, като се ръководя от изискванията на Закона за развитието на академичния състав на Република България и Правилника за прилагането му, предлагам на вниманието на уважаемите членове на Научното жури следните свои констатации и изводи, както и мотивираното от тях заключение.

Предоставеният от Радостина Георгиева Никодимова комплект от материали включва следните документи: автобиография; автореферат; молба до Ректора за откриване на процедура за придобиване на образователната и научна степен „доктор“; списък и копия на научните публикации свързани с темата на дисертационния труд; справка за научните приноси в дисертацията; декларация за оригиналност и достоверност на приложените документи.

Докторантката е приложила пет на брой научни статии, свързани с темата на дисертационния труд.

Радостина Георгиева Никодимова е родена на 05.07.1979 г. Владее английски, испански и руски език. Завършва юридическо образование в периода 2013 г. – 2018 г. в Юридическия факултет на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“. В периода 2008 – 2012 г. завършва специалност „Счетоводство и контрол“ в Аграрния университет в град Пловдив. През годините работи в банковата сфера, а от 2019 г. е адвокат, вписан към Адвокатска колегия Пловдив. От същата година е хоноруван преподавател в Пловдивския университет. От 2021 г. е вписана в регистъра на медиаторите.

Считам, че са спазени всички изисквания относно хода на процедурата и оформянето на дисертационния труд.

Трудът е с обем 238 страници, структуриран в увод, четири глави и заключение. **Предмет на изследването** е приложението на Регламент (ЕС) № 655/2014 за създаване на процедура по издаване на европейска заповед за заповор на банкови сметки с цел улесняване на трансграничното събиране на вземания като инструмент на правото на европейския съюз в областта на граждански и търговски дела. **В първата глава** систематично е проследен историческият план на приемането на нормативната уредба в материята; изследвана е същността на института *европейска заповед за заповор на банкови сметки*; както и подробно е представена общата характеристика на Регламента - специфички в предмета и действието му – териториално, персонално, материално, темпорално, както и съотношението на правната уредба на европейската заповед за заповор на банкови сметки с националното право. **Във втора глава** са разгледани релевантните източници на право на Европейския съюз в сравнителен план, а именно **1)** Регламент (ЕС) № 1215/2012 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела; **2)** Регламент (ЕС) № 1896/2006 за създаване на процедура за европейска заповед за плащане; **3)** Регламент (ЕС) № 861/2007, уреждащ

европейска процедура за искове с малък материален интерес, и **4)** Регламент (ЕС) № 805/2004 за въвеждане на европейско изпълнително основание при безспорни вземания. Сравнителният преглед е изведен по шест основни точки, като за всеки източник са направени основните изводи, по отношение на предимствата, недостатъците и приложението, взаимодействието, припокриването и успоредното действие с европейската заповед за заповед. **В трета глава** подробно е представена процедурата по издаване на европейската заповед за заповед на банкови сметки, компетентни органи, защита на страните, отговорност за вреди. **Четвърта глава** е посветена на изследване върху практическите трудности и насоки по приложението на процедурата по издаване на европейската заповед за заповед – така например е обърнато внимание на доказването в производството по издаване на заповед за заповед; представена е практика на българските съдилища, като е обърнато внимание на основните затруднения, които се срещат при снабдяване със заповедта за заповед в случаите, когато се цели доказване и спешна необходимост, както и установяването спешна нужда от налагането на заповедта за заповед. Трудът завършва със заключение, което обобщава характеристиките на анализирания Регламент, представя основните позитиви в уредбата, и предлага шест основни промени в правната уредба *de lege ferenda*.

Като положителни моменти в труда мога да открия:

- Актуалност (отчитане на фактори като „четири свободи“ в Европейското законодателство, които обуславят динамичността на европейския пазар и възможността за възникване на трансгранична задлъжнялост; ясна формулировка на проблема с несъбираемите вземания в ЕС чрез представени статистически данни; Ковид пандемията, както и икономическата обстановка) и дисертабилност на темата (темата не е изследвана в българската доктрина, и по-конкретно в международното частно право);
- Логична структура и достатъчен обем;
- Ясно очертаване в увода на предмет, задачи, цели, методи на изследването;
- Формулиране на научно-изследователска теза;
- Богата библиография – около 70 изследвания на български и английски език;
- Позоваване на многобройни съдебни решения (национални, на Съда на Европейския съюз, както и на Европейския съд по правата на човека) – 76 бр;
- 382 бележки под линия доказват възможността за анализ, вкл.сравнителноправен и коректно позоваване, от страна на докторанта;
- Прави впечатление, че в изследването е използвана литература на различни езици – английски, немски, италиански, испански, френски. Това го е развило и обогатило;
- Проследяване на целият законодателен път по създаването на регулация в материята;
- Представяне на правната същност на европейската заповед за заповед като институт на международното частно право - мярка, целяща обезпечаване на вземания на кредитор, с оглед последващо доброволно изпълнение или принудително удовлетворение на дълга от длъжника, приложима към парични искове (както дължими, така и недължими) по граждански и търговски трансгранични дела – с.24-28;
- В дисертацията е направена подробна обща характеристика на Регламент (ЕС) 655/2014 и неговото действие - териториално, персонално, материално, темпорално, както и съотношението на правната уредба на европейската заповед за заповед на банкови сметки с националното право – с.28-65;

- Определени са сметките по българското национално право, които не могат да бъдат засегнати от европейската заповед за заповор на банкови сметки – с.46-48;
- Теоретично е представен заповорът върху криптовалута и електронни пари – с.49-51;
- Определени са отношенията, които остават в приложното поле на националното право – с.61-64;
- Освен основният акт в материята - Регламент (ЕС) № 655/2014 за създаване на процедура по издаване на европейска заповед за заповор на банкови сметки, са проучени и представени в съотношение с него още: Регламент (ЕС) № 1215/2012; Регламент (ЕС) № 1896/2006; Регламент (ЕС) № 861/2007; Регламент (ЕС) № 805/2004. Регламент (ЕС) № 655/2014 е съпоставен с изброените актове въз основа на едни и същи критерии: приложно поле, изключения от него, теериториален обхват, действие във времето, идентични и сходни защитни мерки с Европейската заповед за заповор на банкови сметки; предимства и недостатъци (с.65-91);
- Достъпът до процедурата по издаване на европейска заповед за заповор на банкови сметки е разграничен на основания според различните етапи на съдебното производство, съответно преди образуване на съдебно производство срещу длъжника по същество - ante causam, така и в хода на висящо съдебно производство, както и след като кредиторът е получил в държава членка съдебно решение (с.92-94);
- Във връзка с условията за издаване на европейска заповед за заповор на банкови сметки се формулират затруднения, свързани с доказването на спешната необходимост или опасността от забава на длъжника (с.98);
- Отчетени са кои доказателства са допустими в производството и спецификите в доказването, като е изведена и информация, относно сроковете и тяхното изчисляване в рамките на ЕС (с.101-105);
- Относно обезпечението в процедурата са разгледани хипотезите за учредяване на гаранция преди получаване на съдебното решение, учредяване на гаранция след като е получено съдебното решение, предпоставките за освобождаване от учредяване на гаранция, както и замяна/освобождаване на учредената гаранция по исканата или издадена европейска заповед за заповор на банкови сметки (с.105-108);
- Разгледан е механизмът за получаване на информация за разкритите банкови сметки, на името на длъжника в съответната държава-членка, където се цели изпълнението на заповедта за заповор, като е направена аналогия с уредбата по Регламент (ЕС) 4/2009 на Съвета относно въпроси, свързани със задълженията за издръжка (с.110);
- Изследвана е възможността по Регламента за обжалване на отказа за издаване на заповед за заповор и разпоредбата, която урежда тази възможност по българското законодателство – чл.618б ГПК (с.117);
- Посочени са формулярите по процедурата по издаване, изпълнение и обжалване на европейска заповед за заповор на банкови сметки уредени в Регламент (ЕС) 2016/1823 (с.121);
- Много подробно са изследвани компетентните органи по издаването на европейска заповед за заповор на банкови сметки (с.124-132);
- Относно компетентните органи по изпълнението е наравен преглед кои са те в различни държави, както и е посочена уредбата у нас (с.132);

- Изследва се защитата правата на трети страни срещу европейската заповед за заповед на банкови сметки, като се представя практика на българският съд в материята (с.155);
- Проучена е отговорността за вреди – основните ѝ характеристики; определяне на приложимо право, в случай на ангажиране на отговорността на кредитора за вреди, причинени на длъжника; посочени са конкретни случаи, при които кредиторът носи отговорност за вреди; хипотези, при които отговорност за вреди носи банката; ангажиране отговорност на органа по изпълнение (с.158-177);
- Определяне на доказването на предпоставките за издаване на заповед за заповед като основна пречка пред издаването ѝ (с.180). Направено е разграничение от предпоставките, които следва да бъдат доказани - преди постановяване на съдебно решение по същество или след постановяване на съдебно решение по същество, като се аргументира възможността за *forum shopping*;
- През призмата на практиката на българските съдилища е разгледано доказването на спешната необходимост и установяването на спешна нужда от налагането на заповедта за заповед (с.185-205);
- Формулиране на мнение и аргументирането му на много места в труда, така напр.: с.25 - заповедта върху финансови инструменти да бъде включен в определението за банкова сметка по уредбата в Регламент (ЕС) № 655/2014; с.27 - европейска заповед за заповед на банкови сметки се отличава с висок интензитет на последиците; с.45 - необходимостта да бъдат дадени ясни и конкретни указания относно границите на арбитражното изключване от обхвата на Регламент (ЕС) № 655/2014; с.99 - уредбата ограничава и създава пречки за кредиторите в хода на производството по издаване на европейска заповед за заповед на банкови сметки за доказване на обстоятелството, касаещо спешна необходимост и доказване на това, че съществува реална опасност длъжника да укрие имуществото си и да избегне плащането на дълга си; с.100 – формулярите по процедурата са в нарочен Регламент (ЕС) 2016/1823 с цел улесняване, опростяване и ускоряване на цялостната работа в хода на производството и минимизиране допускането на грешки; с.119 – изразяване на мнение относно темпоралното действие на заповедта и необходимостта действието му да е до размера на сумата, която следва да бъде обезпечена и независимо от наличността по банковата сметка, върху която е наложен; с.138-154 - поддържа се, че в създадената европейска процедура за заповед на банкови сметки чрез различни способности се гарантират правата и на кредитора и на длъжника;
- Дисертацията завършва със Заключение, което обобщава характеристиките и предимствата на анализираната уредба (с.205-209);

В дисертационния труд се наблюдават и някои несъвършенства и неточности, които не намаляват научната му стойност. На първо място следва да се огледа отново дисертацията от гледна точка техническото ѝ оформяне и допуснати правописни и редакционни грешки, така напр.– с.65 – вместо „който” - „които”; „европейски съюз” – трябва да започва с големи букви; „РЕГЛАМЕНТ” – да се уеднакви „Регламент”; всяка глава нека да е на нова страница, с.119 да се премахне двойното к от „компетентния”; с.156 – раздел IV неправилно е означен като раздел „III”. Също така, научно-изследователската теза само е заявена, но не е доказана в процеса на изследването. Поради това и не присъства достатъчно убедително в цялостните заключения и предложения по труда. На следващо място Заключението не обобщава достатъчно задълбочено изводите от изследването, необходимо е цялостно да се преработи –

например споменати са предложения de lege ferenda, но не са открити. Те присъстват в приносните моменти след текста. След прецизиране и развитие на изводите и тезата дисертационният труд заслужава да стане обществено достойно като самостоятелна научна публикация.

В заключение, давам положителна оценка на дисертационния труд и се обръщам към членовете на Научното жури.

Уважаеми членове на Научното жури,

Като имам предвид качествата на дисертационния труд, считам че той притежава безспорни достойнства, демонстрира задълбочен анализ водещ до теоретични изводи, съдържа важни приносни моменти, както и доказва способността на докторантката за самостоятелни научни изследвания, поради което с убеждение предлагам на Научното жури да даде образователната и научна степен „Доктор“ на Радостина Георгиева Никодимова.

11.02.2025 г.

С уважение: доц.д-р Ева Касева

гр. София